

CRÓNICA.

LO CRIM DEL CARRER DELS BANYS.

L'atenció de Barcelona s'ha fixat durant la present setmana en lo judici per jurats celebrat en la secció primera de la Sala de lo Criminal de l'Audiencia, ab motiu del crim del carrer dels Banys.

Lo fet es conegut de tothom ab tots los seus pels y senyals. No tanca cap de aquells misteris que donan interès á certas causas famosas. Los acusats, en las sevas declaracions, van ser franchs y explicitos: un d'ells especialment, lo Joseph Aniceto Peynador, al pëndreli indagatoria, va contarho tot ab una tal desenvoltura, que causá l'admiració del jutje y del actuari. De manera que 'l'judici oral al últim no ha vingut á ser altra cosa que una repetició solemne y pública de las declaracions prestadas pèls procesats, confirmadas pèls testimonis, y reproduhidas per la premsa periódica.

Y ab tot y aixó, d'existir á la Audiencia una sala deu vegadas, vint vegadas més gran que la que ha servit pera la celebració de la vista, estich segur que s'hauria omplert de gom á gom, quedant encare molta gent á fora.

¿Saben per qué? Per la naturalesa especial del delict comés, que tant bé s'armonisa ab certas bastardas tendencias dels temps actuals.

M'explicaré.

* *

Y per ferho de uua manera breu y concisa, 'm bastará dir que aixís com existeixen crims altamente dramátichs y crims terriblements trágichs, consignats en los anals dels Tribunals de Justicia, lo crim del carrer dels Banys s'ha de classificar no en la categoria de la tragedia ni del drama, sino en lo rengló de la sarsuela flamenca.

Los seus autors no sembla sino que s'hajan inspirat en aquells tipos de ratas y *chulapos* que ab tanta prodigalitat acostuman á presentarnos certs autors de Madrid, provehidors inagotables dels teatrets per horas.

De segur que si assistían al teatro, no anirian á con moures ab las epilepsias dels dramas d'Echegaray, selladas casi sempre ab un crim inspirat per la passió sobrescitada, ni tampoch anirian á interessarse ab las complicacions escénicas y ab los truchs de qualsevol melodrama de aquells en los quals, durant sis ó set actes se veu la ignocencia perseguida, acabant per triuñar, en lo desenllás, ab satisfacció de las ánimas cándidas y senzillas.

En cambi, la sarsuela flamenca... ¡cóm devia agradarlos!... Sobre tot, sempre que veurían sortir xulos y xulas, timadors y borrarxos, pillastres aixerits y agents de l'autoritat ridiculs. Molt de lo que contemplarian sobre las taulas, desarrollantse entre 'ls acorts de una música moguda, ajogassada y picaresca, se 'ls aniria infiltrant dintre del ánima com un veneno dol y sabrós, fins á convertirlos en émuls de aquells personatjes de sarsuela dintre de la realitat de la vida.

* *

O sino considerém lo que va succehir.

Ramón Roig era un xicot franch y alegre, amich de divertir-se, no gayre cuydadós de triarse 'ls companys, acceptant bonament la grata companyia de tots quants mostressin inclinacions á la broma. Ell granejava: ell lluhia anells en

los dits, rellotje d'or á la butxaca de la hermiella, agulla ab un brillant á la corbata: lo seu porta-monedas estava sempre provehit. No era avaro ni egoista: si un seu company passava un apuro, sabia favorirlo ab los seus diners. Al café pagava 'l gasto.

Precisament ab l'afany de cobrar uns diners que tenia deixats, va deixarse conduhir al parany que Peynador, Benavent y Puig, li preparavan. Aquests cap motiu tenian de queixa en contra d'ell, ans bé, més aviat li devian agrahiment pèls favors que 'ls havia fet y pèls que podia ferlos en lo successiu. Pero la codicia de robarlo, l'afany de adquirir tot de un plegat aquell rellotje d'or tan maco, aquella agulla de pit tan espléndida, aquell porta-monedas inagotable, va cegarlos, fins al punt de no vacilar en sacrificar á la gallina dels ous d'or.

La preparació del crim va efectuarse en un café.

A un altre café van anar á buscar la victima Peynador y Benavent, mentres Puig anava á emboscarse á la fosca escaleta de la casa número 20 del carrer dels Banys, disposat á donar lo cop.

Y l'incaute Roig s'hi deixava conduhir, com se conduheix un bé al escorxador, creyent qu'en aquella casa trobaria una persona disposta á negociar lo cobro de una cantitat que li devian.

Lo que havia de ser un quarteto quedá reduhit á un terceto. Benavent se despedí de Peynador y Roig al ser á la Plassa de Santa Maria, y penetrá en la iglesia inmediata. Roig y Peynador continuaren lo seu camí, fins á la casa número 20 del carrer dels Banys.

Pochs moments després hi havia en aquell siti dos cadáveres. Lo de Puig, ab una certera punyalada al cor, en lo carrer, al peu de la casa; 'l de Roig dintre de la escaleta, cusit de feridas.

¿Qué havia succehit?

Senzillament: quan en Puig se llansá de improvis sobre la victima, Peynador, ganivet en má, pretenia auxiliarlo; pero com es curt de vista y era molt fosca l'escaleta, s'equivocá, y de primer antuvi ferí á Puig en lloch de ferir al altre.

Després, al reconeixer la seva equivocació, se cebá en lo pobre Roig ab verdader encarnissament.

Y tot desseguida recobrá la calma.

S'apoderá dels objectes de valor que portava y se'n aná á Santa Maria del Mar á reunir-se ab en Benavent. Ell mateix ha confessat que va anarhi á pregar pèls dos difunts. Regularment, lo tipo flamench no té res de incrédul. Creu ab la divinitat y fins té confiansa en la virtut de certas imatjes.

Es de presumir, donchs, que al reunir-se ab lo seu cómplice, de passada pregaria per l'etern descans de las sevas victimas.

Y ab lo cor aliviad eixí del temple.

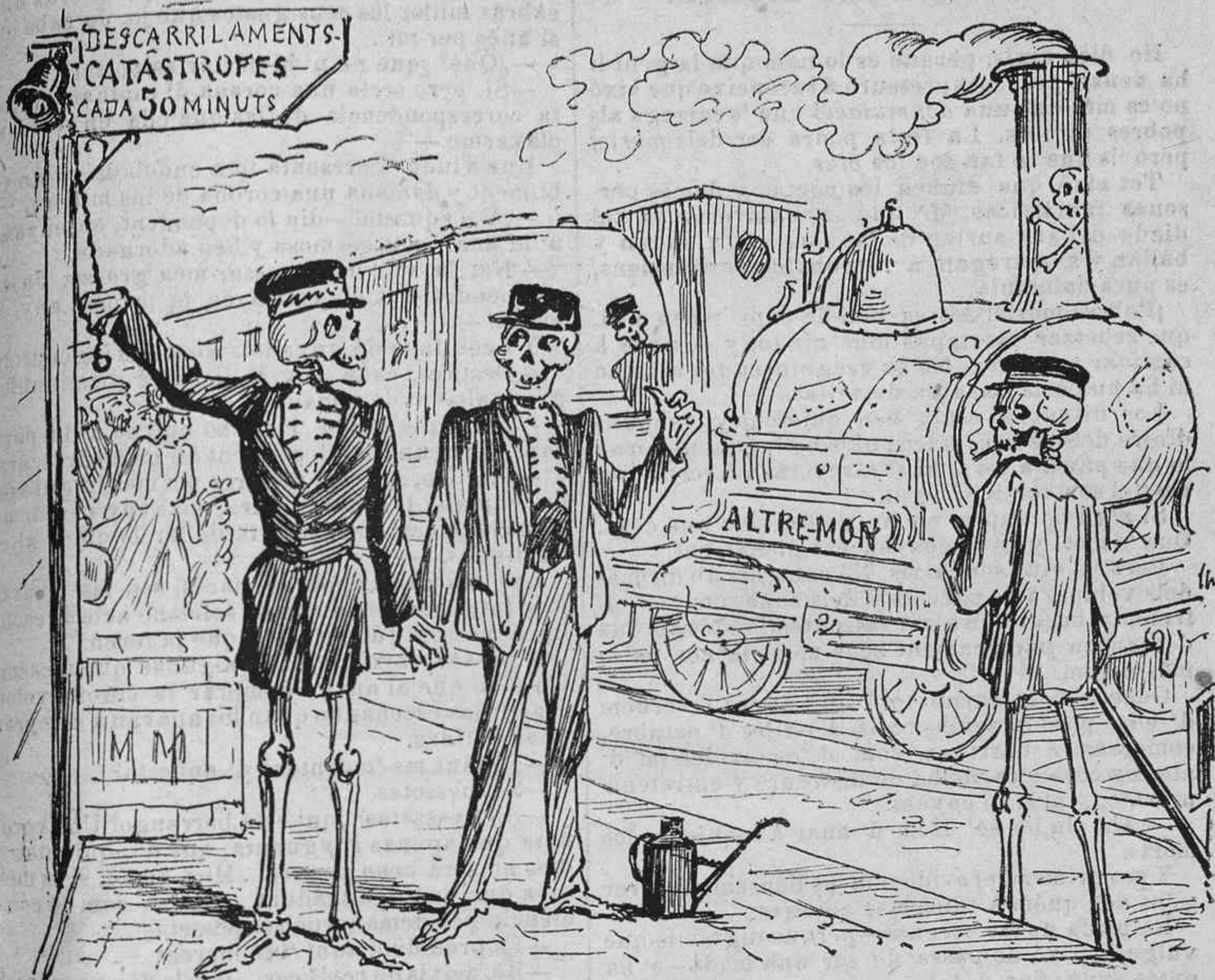
Y al dia següent aná á empenyarse 'l rellotje. Y ab los diners del empenyo—ara reapareix lo tipo flamench en tot lo seu esplendor—aná á comprarse'n un sombrero tou, unas botas y una capa.

—¡Olé, viva tu mare!...

* *

Aquí tenen la demostració més evident de la categoria que ha de adjudicarse al crim del carrer dels Banys.

CADA COSA À SON TEMPS.

Los nous empleats de ferrocarrils.

Prescindeixin de la sanch derramada y trobaran en lo fet, en los móvils que l' han inspirat y sobre tot, en lo caràcter dels personatjes, certs deixos de flamenquisme, impossibles de desco-neixers.

¡Los personatjes!...

Deixém que descansin en pau los dos que pagaren ab la vida, l' un la sèva maldat, l' altre la sèva candidés.

Los dos restants que han sigut portats à la banquetta de la sala de justícia, à jutjar per son aspecte, fins ofereixen aquells contrastos que en la creació dels tipos que imaginan pera 'l teatro, solen imprimir los autors de certas produccions avuy en boga.

Peynador, denarit, barbamech, nerviós, de mirada desvergonyida, de ademans provocatius, lliure de aprensions y de la càrrega de la consciencia, contrasta de una manera notable ab Benavent, més carnós, més sossegat, ab un fondo evident de hipocresia.

L' un mira fit à fit; l' altra abaixa 'ls ulls. L' un deixa anar la professó per fora y sembla contemplarla ab gust y a' animació; en quant al altre, 's diria al veure'l, que la professó li va per dintre.

Ab dos temperaments tan diversos, podria fácilmente concertarse un de aquells duos, qu' al éxit depèn precisament del contrast dels dos artistas que 'l cantan. Y 'l públich que assisteix al judici oral, qu' es lo públich mateix que frequenta

'ls teatros per horas, de segur que riuria molt, y sense necessitat de grans esforços de la claque, 'n demanaria la repetició.

Una reflexió final:

No podrá negarse que 'l teatro deixi de ser en tots los cassos l' escola de las costums.

A tals llevors, tals fruyts.

P. DEL O.

¡LO TÉU CÁSTICH!

SONET.

Un jorn vaig estimarte, Magdalena,
pro tú que, capritxosa te 'n burlavas,
per més que ho comprenias, no pensavas
que davas al mèu cor horrible pena.

Mes notant de tos ulls la impura vena,
que tòxica beguda 'm preparavas,
convensut de l' amor que 'm prodigavas,
vaig pagar ton desdeny girant l' esquena.

Avuy que un' altra dona m' acaricia,
te cega, al sapiguerho, la cobdicia;
y en sos brassos, malalt, fidel m' adora,
y ara que una afecció ton cor devora,
veyent ¡infame! injustas tas quimeras,
t' arrencas los cabells y 't desesperas.

J. ALMALIV.

LA FESTA DELS MORTS.

Ho dich aixís, perquè es lo nom que la gent li ha donat; pero m'apressuro á reconeixre que aixó no es més que una *acumulació* que 's carrega als pobres difunts. La festa podrà ser dels *morts*; pero 'ls que la fan son los *vius*.

Tot aixó que diuen los poetas y demés personas fantásticas, de que las calaveras en tal diada del any surten de las tombas, y saltan y ballan y s'entregan á reprobables expansions, es pura calumnia.

¡Pobres morts! Altres mal-de-caps tenen ells, que esbotzar las tapas dels ninxos y posarse á caminar per terra. No ho creguin; en tot aixó no hi ha una sola paraula de vritat.

Los difunts s'están ben quietons y tranquils dintre dels séus armaris: ni 's bellugan, ni miran lo que passa á fora, ni s'atreveixen á sortir per res del seu domicili legal.

Si algú ho dupta, no ha de fer sino una cosa. Que 's mori y se 'n convencerá plenament.

Però 'ls vius som aixís. No contents ab dir mal dels vehins, dels parents y dels coneguts, 'ns entretenim encara en alsar falsos testimonis als que descansan pacíficament sens molestarnos en lo més mínim.

Generalment durant tot l'any no 'ns recordém d'ells; pero al arribar allà á mitjos d'octubre, comensém á barrinar, com si 'ns olvidéssim d'alguna cosa que 'ns ha de distreure y entretenir un rato, y al fi hi cayém:

—¡Ah! ¡Ja ho sè! Hem d'anar á inquietar los morts.

Y per primera providencia 'ns llensém al carrer y 'ns dediquém á concertar coronas.

La moda de las coronas—perque diguin lo que vulguin, aixó no passa de ser una moda—s'ha extés avuy fins á tal extrém que casi no hi ha ningú que tingui una mica de cara y ulls que deixi d'anar al cementiri ab la seva corona.

Hi ha personas econòmicas y endressadas que al cap de set ó vuyt dias de la festa dels morts van á despenjar la que han dedicat al seu difunt y se la entornan á casa pera guardarla pèl any següent; pero aixó es una tacanyeria que no té gayres imitadors, y qui més qui menos tothom vol que 'ls seus difunts estrenin cada any corona nova, mal sigui de llauna y ab cintas de seda artificial.

Per molta gent la compra de la corona fúnebre es un acte delicat que exigeix gran cuydado y llargas meditacions.

—Rafel—diu una senyora al seu marit—si ara 't vè bé, sortirém á comprar la corona per la mamá, que Déu la tingui al cel.

—¡Amen!—respón lo bon senyor, pensant que val més tenir la sogra al cel, que no pas á la terra aprop d'un hom.

Y agafant lo bastó y 'l sombrero, dona 'l bras á la senyora y se 'n van á seguir establiments de quincalleria.

—¿Que 't sembla—fa la senyora aturantse davant d'un aparador ple d'objectes tristos:—¿no t'agradaria aquesta?

—¿Vols dir per dedicármela á mi quan me mori?

—No, home; vull dir per la mamá.

—¡Ah! Aixó, casi casi, haurias de preguntarho á n'ella...

—Vaja, fes lo favor d'enrahonar ab formalitat, que l'assumpto no es cosa de broma. ¿Comprém aquesta?

—Lo que tu vulguis, dona. Tú que li eras filla, sabrás millor los seus gustos que jo. Ja sabs que si anés per mí...

—¿Qué? ¿que no n'hi portarias potser?

—Sí, però seria una corona d'espigas, en justa correspondencia de las que ella en vida va clavarme.—

Una viuda 's presenta tota endolada en un esbliment y demana una corona de las millors.

—¿Vol aquesta?—diu lo dependent, ensenyant n'hi una, molt hermosa y ben adornada.

—No; la vull més grossa, més grossa. Ja ho compendré vosté: ¡estich en lo primer any de viuda!—

Y á continuació, anyadeix ab molta ingenuitat:

—Després, cada any ja li aniré disminuint gradualment de tamanyo...

—¿Fins que arribi 'l dia en que no n'hi porti cap?—pregunta 'l dependent ab molta frescura.

—¡Ah! No, senyor; mentres me mantingui viuda, cap any li faltará... Ara, si avuy per demà tornava á casarme, hauria de fer lo que l'altre 'm digués...—

Las mares, las pobres mares, son las figuras més interessants en aquest solemne acte d'escullir lo present fúnebre pèls que ja foren.

A pesar d'aixó, n'hi ha algunas que no sembla sino que al anar á comprar la corona volen repetir las escenas de quan los anavan á comprar unas botinas.

—¿Quánt me 'n contaré d'aquesta?

—Set pessetas.

—¿Set pessetas? ¿qu'está borrango? Una coroneta que apenas s'aguanta, que d'aquí quatre dias no será bona per res... Miri, home; si es més tova que una figa madura... No sè com t'consciencia per demanarne set pessetas..

—Es preu fixo: aquí 'l té marcat.

—Bé, deixis de *retólicas*... ¿me la dona per tres?

—No, senyora...

—Donchs, ménjisela. Avants que gastarme un dineral ab un trasto aixís, primer compraré quatre florotas y m'engiponaré una corona al meu gust.

Un altra desitja una coroneta menuda, ben bufona, ab un llasset á baix.

—Es per un nen de dos anys—diu á l'amo de la botiga ahont entra á comprarla.

—Donchs, tingui: aquesta li anirá al pèl. Està feta expressament per criaturas d'aquesta edat.

—¿Ja es de las bonas?

—¡Qué si ho es! De lo millor que vè de Fransa.

—¡Ah!—fa la mare, deixant la corona:—¿de Fransa ha vingut?

—Sí, senyora...

—Donchs, tingui, tingui... ¿Qué 'n faria 'l pobre fillet del meu cor de una corona francesa?... ¡Ab prou feynas entenia una que altra paraula en catalá!...—

Quan la multitut piadosa ha realisat ja la seva compra de coronas, la gent se vesteix ab la roba de las festas, si pot ser de negre, y se 'n va á col·locar los mortuoris regalos en las reixas dels panteóns y en las lápidas dels ninxos.

Los camins que conduheixen al cementiri semblan reguerons de formigas: los uns van, los altres venen, aquests s'assentan, aquells s'aturan á comprar cacahets...

Desde primeras horas del demati hasta entrada de fesch del dia de Tots Sants, la carretera del camp de la quietut se veu continuament ocupada per una inmensa generació composta de individus de totas edats y sexes, la majoria d'ells

LOS DE DAVANT Y 'LS DE DARRERA.

Lo que als uns los fa plorar,
als altres los fa cantar.

tristos y melancòlics, recordant probablement
los seus estimats que reposan en aquell sant lloch.

Lo cementiri 's converteix durant tot lo dia en
una vall de llàgrimas, sospirs, exclamacions y
desmays.

Pero després de tot aixó la gent torna á ciutat,
se fica á casa sèva... y á las nou del vespre la
trobaran menjant, bebent, cantant y celebrant
alegremment la castanyada, entre pilas de pane-
llets y ampollas de Málaga...

¡Cosi va il mondo!

A. MARCH.

Sortirà dintre de pochos dias:

MENUDECIAS

(PEQUENECES... CATALANAS)

pèl pare A. MARCH

DE LA COMPANYIA DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ab ilustracions de mossen MANEL MOLINÉ

y 'l retrato del autor.

Valdrá ¡2 ralets! per tot arreu.

Á UNA QUE JO SÉ.

Vosté es casada; ja ho sé,
no puch ferhi més, senyora,
lo mèu cor fa temps l' adora
sens sabé 'l com ni 'l perquè.

Sé que falto á un manament
que la lley de Déu imposa;
sé que vaig á fé' una cosa
que 'm pot sortir malament.

Tot ho sé; tot ho veig clá
y no puch posarhi esmena.
Prou faig en sufrir la pena
de tot quant lo mèu cor fa.

Aixís es que estimació
á la mèva, ningú iguala;
res compón Xactas y Atala
á lo que la estimo jo.

Ja sé que veda eix amor
una groixuda muralla
ahont sempre veig que s' hi estalla
tota passió del mèu cor.

Peró vosté té un poder
que obrir pás pot desseguida
lo de donar acullida
á un amor pur y sincer.

Deixim gosar un moment
de la ditxa que ambiciono
y veurá com la abandono
sens donarli més torment.

No temi pèl seu marit
qu' es cosa que no 'l subleva
¡Quántas vegadas la mèva
ha anat ab ell y re hi dit!!

MOSKARI CIN-KO-KA.

LAS MODISTAS.

Si haig de parlar ab franquesa, en aquest mo-
ment me sento poch inclinat als treballs serios, y
per lo tant, si á vostés los sembla bè, 'ns ocupa-
rém de alguna cosa lleujera, alegre, delicada...
en fi, de las modistas. ¿Volen res més delicat,
més alegre y sobre tot més lleujer?

Las modistas neixen espontáneament com los

bolets en temps de pluja y com ells abundan y 's reproduheixen de una manera pasmosa.

Aqueixos apreciables sers (las modistas, s' en-tén) venen al món ab l' únich y exclusiu objecte (deixant apart lo de confeccionar vestits ó som-breros) de fer patir á la joventut masculina.

Suposo que la major part de lectors joves s' haurán encantat davant de una xicoteta més ó me-nos modista.

Y jo 'ls pregunto: al contemplarla, ¿no es cert que han experimentat certa agradable sensació y que una forsa irresistible 'ls ha obligat á ca-minar darrera d' ella? Donchs desde aquell pre-cis instant ¿no ho neguin! han comensat á patir.

Al seguir-la á casa seva, al taller y per tot arréu ahont va; al demanarli relacions ab una declaració modesta, pero honrada, durant lo transcurs d' aquestas relacions de cantonada y escaleta, sempre han patit, més ó menos inten-sament, aixó segons la corretja que cada hù té; pero ja no se 'ls ha apartat de la imaginació aquella ninfa dedicada al prosáich treball de l' agulla mentres espera temps millors.

¿Es ó no cert aixó?... ¡Y donchs, homes!

Ellas per la seva part també pateixen, (¿y donchs, qué?)

Hi haurá alguns sers en estat salvatge ó poch

!!! UIX !!!

La Mort nova.

menos, que no s' ho voldrán creure, encare que 'ls ho jurin per tots los sants del cel y sobre 'l jurament los hi posin un parell de pessetas, aném al dir. Y no obstant, es veritat, sí, senyors: la modista propiament dita pateix per varios con-ceptes.

Sobre tot per casarse.

Siga qu' en los temps que corren los joves se miran lo matrimoni ab certa aversió, siga que las xicotetas en estat de mexeixer gastan un rum-bo que, en lloch de atreure, allunya als preten-dents, espantantlos, lo cert es que, vaja, 's casa molt poca gent.

Y las modistas la senten molt aquesta falta de iacinations matrimoniales: ho sé de bona tinta.

¿Y qui 'n té la culpa d' aixó: ells ó ellas? Jo 'm guardaré prou de dirho; pero si ellas fossin més humils, si alimentessin aspiracions més mo-destas, si no s' aficionessin á las novelas senti-mentals que 'ls excitan esbojarradament la ima-ginació, y si aprenguessin d' escumar l' olla ab tota la perfecció possible, estich segur que d' al-tre manera 'ls hi sortirian los comptes.

Perque del modo que pujan las xicotetas avuy dia no van en lloch... es á dir, sí, van á varios llochs; pero no á la vicaria.

Aixó fa que 'ls solters visquin escamats, per-que passen uns passos...

O sino vegin lo que va succehirli á un amich mèu que 's dedicava al género de taller (y per-donin la manera de senyalar.)

Lo mèu amich se deya Jaumet y era modest y senzill com los ja passats quartos *idem*, vaja, senzills.

Pero 's va aficionar á las modistas y...

La cosa va anar del tenor següent:

Un vespre en Jaumet passava per davant de un taller de modistas, justament á las vuyt, hora de plegar.

Las modistas sortian rihent y fent broma: semblavan un vol de cadeneras recobrant la llibertat.

En Jaumet va fixarse en una d' ellas que so-bresurtia entre las demás pèl seu garbo y bona cara.

La veritat es que de guapa n' era molt aque-lla xicoteta. Morena, encare que empolvada, alta, bèn formada y ademés possehia uns ulls de lo més expressiu que 's puguin arribar á imaginar.

En Jaumet va quedarne enamorat instantá-neament, sense més informació de causa.

Las cadeneras ab faldillas 's varen separar: La que havia fletxat á n' en Jaumet se 'n anà tota sola y allá va 'l nostre home al seu darre-ra, en classe de perdigué amorós. Ella va ado-narse de que la seguia un jove (¿desseguida se 'n adonan d' aixó!) y naturalment, 's va preve-nir per l' atach.

En resum y per no fernos pesats (com diu-hen molts oradors després de preámbuls intermi-nables) diré qu' en Jaumet va emprendre á la modista en qüestió y va dirli á boca de jarro:

—¿Sab qu' es molt maca vosté, si no ho sabia?

A lo que va respondre ella:

—¿Si, eh?

Y afegi ell:

—Molt maca y molt ayrosa y molt salada y molt...

—¿Qué m' ho diu á mi aixó?

—No, als vehins.

Pausa: havian arribat á la escaleta de casa d' ella.

Ell. ¡Qué 'n valen de pessetas aquests ullets!

Ella. ¿De veras?

Ell (tirant la capa al toro). ¿Que no m' estimaria vosté á mi, pagant lo que fós?

Ella (ofesa). ¿Per qui m' ha pres vosté?

Ell. Per una nena molt maca, verge y mártir... del treball.

Ella. ¡Que 'n t'è pccí!

Ell. 'M sembla que vosté m' ha mirat malament. Jo soch un jove modest, pero honrat y de bonas costums, capás fins de casarme quan me surti una bona proporció.

Ella (domesticantse). ¡Qu' es plaga vosté!...

Ell (comensantse á desfer). ¡Y vosté que n' es de retebonica!...

Ella (obedeciendo al trapo). ¡Tarambana!...

Ell (deixetantse). ¡Aixís m' agradan á mi las noyas, alegras y francas!... ¿Aném á donar una volteta, si no t'è pre sa?

Ella accedí á aquesta proposició després dels prechs reglamentaris.

Generalment dels passeigs nocturnos no 'n sol sortir res de bó. En Jaumet un vespre va comensar per convidar á la seva conquesta á pendre una inofensiva horxata y varen acabar un altre vespre per un sopar de rejas á dentro, vaja, en un quartet de restaurant.

Desde 'l moment qu' ella admetia aquets obsequis, ¿qué més podia esperar en Jaumet? Res. La que 'l deu esperar encare á horas d' are, es ella.

Després va averiguar que la qu' ell creya senzilla é innocent cadenera, quan se li presentava feya de figuranta en funcions d' espectacle.

Y es lo que desde llavors diu 'l xicot ab las llágrimas als ulls:

—Un se pensa tenir relacions honestas ab una modista tímida y després resulta una corista jubilada.

Desde llavors en Jaumet viu tan escamat que en tractantse de donas ha resolt cambiarse 'l nom. Are 's diu Andana.

Nota bene. No hi ha regla sens escepció y entre las modistas, com en los demés oficis, estich segur que las escepcions las componan xicotas com la que va enganyar á n' en Jaumet. Consti aixís en honor del gremi y per tranquilitat dels aficionats á las modistas, q. p. b.

JUST ALEIX.

AHIR Y AVUY.

Vas jurar sempre estimarme y ab anhel vares buscarme per probarme ton amor; de paraulas enciseras, ¡si me 'n deyas! may sobreras penetraren en mon cor.

Jo era rica; tu ho sabias, y á voltas dirme solias ab calculada intenció:

—¡Qué n' es d' hermosa la vida quan aquesta es embellida per ton amor y... un milió!

Aqueixos mots jo escoltava y ¡pobreta! no ovirava lo fons d' aqueix pensament, y en los moments d' anyoransa m' animava l' esperansa de ton sagrat jurament.

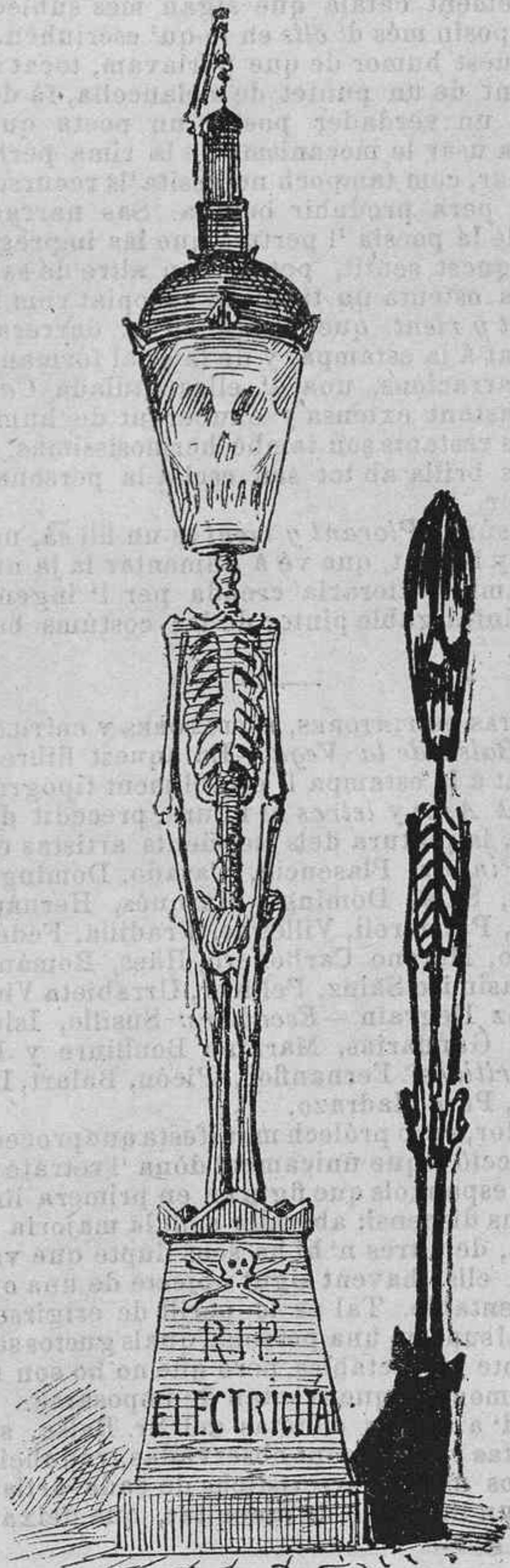
Mes tot passa: la fortuna

va robarm' l' última engruna de mos bens, ton grat reclam; jo com sempre enamorada, tú, ab excusa ja trobada... com si hi hagués passat un llamp.

Y avuy pobra y entristida, quan anyoro condolida més consol, m' has oblidat. ¡Ah! — ¿Qué fou de ta promesa? ¡Malehida la riquesa que mon cor ha trossejat!

DOLORS RIERA BATLLE.

ELECTRICITAS FOSCARUM.

Un mort dels grossos.

LLIBRES.

PLORANT Y RIENT.—*Colecció de quadros de costums y estudis per Emili Vilanova.*—En ordre als llibres que porta publicats fins ara ocupa aquest tomo 'l número octau; y tots ells entran de plé en lo mateix gènero: de tots ells es objecte la pintura de tipos y costums barceloninas.

En Vilanova es en això una especialitat: ni li coneixem rival, ni creyém cosa fácil que arribi á tenirne. Domina 'l gènero; 'l sent y 'l cultiva ab fervor y sinceritat. No 's limita sols á retratar lo que veu ab la exactitut de la máquina fotogràfica; sino que utilisa la paleta bèn provehida de colors, y de colors deixatats ab l' humor de la sèva ànima. Pochs escriptors se trobarán en lo renaixement catalá que sigan més subjectius, que hi posin més d' ells en lo qu' escriuhen.

Y aquest humor de que parlavam, tocat constantment de un puntet de melancolia, fá de Vilanova un verdader poeta: un poeta que no necessita usar lo mecanisme de la rima pera impresionar, com tampoch necessita 'ls recursos retòrichs pera produhir bellesa. Sas narracions tenen de la poesia 'l perfum que las impregna.

En aquest sentit, potser cap altre de sas colleccions ostenta un titol tan apropiat com lo de *Plorant y rient*, que figura en la darrera que ha donat á la estampa, y de la qual forman part onze narracions, una d' ellas titulada *Caricatura* bastant extensa y exuberant de humorisme. Las restants son també hermosíssimas, puig en ellas brilla ab tot son esclat la personalitat del autor.

En resúm: *Plorant y rient* es un fill sá, noble, aixerit y honrat, que vé á aumentar la ja numerosa familia literaria creada per l' ingeni de aquest infatigable pintor de las costums barceloninas.

SILUETAS DE PINTORES, ESCULTORES Y CRÍTICOS.—por R. Balsa de la Vega.—En aquest llibre que ha donat á la estampa l' establiment tipogràfic editorial *Arte y letras* hi figura, precedit de un prólech, la pintura dels següents artistes espanyols: *Pintors*: Plasencia, Casado, Domínguez, Ferrant, Sala, Domingo Marqués, Hernández Amores, Palmaroli, Villegas, Pradilla, Federico Madrazo, Moreno Carbonero, Häes, Román Ribera, Casimiro Sáinz, Pellicer, Urrabieta Vierge y Muñoz Degrain.—*Escultores*: Susillo, Isidoro Brocos, Gandarias, Mariano Benlliure y Bellver.—*Crítichs*: Fernanflor, Picón, Balart, Lluís Alfonso, Pere Madrazo.

L' autor, en lo prólech manifesta que procedeix per selecció y que únicament dona 'l retrato dels artistes espanyols que figuran en primera linea.

Que 'ns dispensi: ab valer molt la majoria dels que cita, de altres n' hi ha sens dupte que valen tan com ells, havent sigut objecte de una omisió lamentable. Tal es lo perill de erigirse en Tribunalsuprém una persona, quals gustos serán sens dupte respectables, pero que no ho son tant desde 'l moment que tractan de imposarse.

Fora d' aixó, las siluetas del Sr. Balsa, si no complertas y fundament observadas, traduheixen los rasgos més característichs de cada artista y forman un llibre plé de amenitat, que deixa llegirse ab gust.

CARMEN, novela de Próspero Mérimée.—S' ha

publicat la segona edició de aquesta obra, correctament traduhida per D. C. Litrán. L' ópera *Carmen*, que tè per argument la narració de Mérimée ha rejuvenit aquesta novela, sempre jova per altra part, mercés als encisos de qu' estava impregnada la ploma del célebre escriptor francés.

RATA SABIA.

SÚPLICA.

A vos, Dèu Omnipotent,
dirigeixo avuy ma veu,
perque sè que vos podeu
fer á tot mortal content.

Vos que tenu grans poders
y no us arredran obstacles;
vos que feu tan grans miracles
y sou rey del Univers;
á vos elevo mon prech
ab los dos brassos extesos...

¡Feu que tots los mèus inglesos
no recordin lo que 'ls dech!

M. BONAPASTA.

PRINCIPAL.

En lo drama *Los Danicheff* s' hi descubreix la má de Dumas, fill.

L' autor de l' obra es un rus, que, segons contan, possehint un bon assumpto, no havia sabut trobar la manera de desenvoluparlo per assegurar-se l' éxit sobre las taulas. Dumas li prestá quart y ajuda, no sols donant contextura al argument, sino també animant lo diálech ab los vius esclats de son ingeni inagotable.

Lo drama ó l' alta comedia, que de tot tè, plena de interés dintre de la mateixa raresa que las costums russas ofereixen, se fa escoltar y 's fa aplaudir.

L' argument se presenta ben conformat: los tipos están plens de relléu: lo quadro resulta.

Aixís no es d' extranyar que haja tingut en lo *Principal* un éxit complert.

L' arreglo al castellá está fet ab molta discreció per D. Félix González Llanas, y en la execució molt ajustada se 'n enduhen la palma 'ls dos principals personatjes representats ab gran esmero per la Sra. Martínez y 'l Sr. Mata.

En la comedieta *Los corridos*, feren las delicias del públich las Sras. Bardo y García y l' inimitable graciós Domingo García.

LICEO.

S' están activant los preparatius per efectuar l' obertura del gran teatro lo día 5 de novembre.

Lo cartell está plé de promesas. Lo personal se compón dels mestres Goula y Pérez Cabrero; de las sopranos absolutas Arkel, Borghi Mamo, Bonaplata-Bau, Carrera y Rebuffini; de las sopranos lleugeras Morantini y Quarenghi; de las

GENT DE MADRIT.—UNA HORIZONTAL. (Dibuix de J. Gros.)

¡Cóm li va enlayre la roba
quan la atrapa una ventada!
Sórt que á aquestas malifetas
ella ja hi está avesada...

contralts Mata y Monti-Baldini; dels tenors Gianini, Grani, Maina, Marconi y Muller; del tenor lleuger Bogini; dels barítonos Giraltoni, Labán y Ughetto; del baixos Casanovas, David, De Grazia y Meroles y dels corresponents comprimaris.

Constituheixen lo repertori las óperas *Tanhausser*, *Lohengrin*, *Norma*, *Carmen*, *Orfeo*, *Bella fanciulla di Perth*, *Edmea*, *Ebrea*, *Mignon*, *Ugnotti*, *Lucrezia*, *Amanti di Teruel*, *Freichutz*, *Puritani*, *Roberto*, *Loreley* y *Aida*.

Ademés una ópera nova que serà ó bè *Vita per lo Czar* de Glinka, ó bè *Rienzi* de Wagner, ó bè *L'amico Fritz*, de Mascagni.

Durant la temporada de Carnaval, una gran companyia coreogràfica posará l' *Excelsior* ab tot l' aparato que comporta aquest aplaudit espectacle.

Celebrarém que las promesas Barilli y C.^a arribin á cumplirse, perque 'l públich corresponga dignament als seus esforços.

CIRCO.

Se aprofitarán las festas de Totsants posant lo *Tenorio*.

Pero á partir del dia 4 treballará en aquest teatro una companyia de sarsuela.

ROMEA.

La pessa de Alfons Marxuach titulada *Mátalas callandu*, bastant desigual; pero abundant en incidents cómichs y xistes de tots colors, va ser rebuda ab éxit, essent cridat l' autor á l' escenari, al final de la representació.

TIVOLI.

Entre *Vuelta al mundo y Vuelta al mundo*, s' ha posat ab éxit *Robinson Petit*, aquella producció tan aixerida dels primers temps de la sarsuela catalana.

De més á més s' está preparant la titulada *De Sant Pol al Polo Nort*.

Fets que confirman lo que vinch dihent: que la sarsuela catalana pot referse y tenir vida assegurada, 'l dia que 'ls autors y las empreses vulgan. Me sembla que 'l públich y, especialment lo que acostuma á assistir al *Tivoli*, no desitja altra cosa.

NOVEDATS.

Lo Sr. Vidal y Bertrán es, en efecte, un autor novell. En la seva comedia *Rey absolut*, se traslluheixen no pocas inèxperiencias, tant en la manera de desenvolupar l' assumpto, com en la combinació de las escenas, com finalment en la pintura dels personatjes.

Pero entre mitj de algunas candorositats se traslluheix la intuició teatral del autor, que acerta sovint, y fa gala en lo diálech de notable facilitat de dicció.

Ab tot aixó, l' obra, que imposa certa benevolencia, per ser la primera que 'l seu autor dona á la escena, si bè interessa poch, per ser prevista molta part de lo qu' en ella passa, s' escolta ab gust, tant més quan en la seva execució, apart de las Sras. Mena y Palá y de la senyoreta Roca, s' hi distingeixen de una manera notable los Srs. Tutau y Esteve com també 'l Sr. Oliva, que 'ls secunda admirablement.

L' *hostal de la Bonica*, comedia en un acte estrenada l' últim dimars, es un quadret de costums de montanya, oscilant entre cómich y serio, que fou ben rebut pèl públich.

No 'ns cab dupte que 'l Sr. Brossa y Sanjermán, autor de l' obra, que fins ara havia cultivat la poesia lírica, podrà fer un bon paper en lo teatro, si procura anar adquirint aquell desembrás que s' imposa á tots los que al teatro 's dediquin, aixís sigan cómichs, com autors.

L' autor siguié al final cridat á las taulas; mes no 's presentá ab motiu d' haver sufert últimament una desgracia de familia.

La execució cuydada y perfecta: no citém noms perque tots van estarhi bè y la llista seria molt llarga, puig los personatjes que hi treballan son tretze ó catorze.

CATALUNYA.

Sense necessitat d' estrenos ha anat trascorrent la senmana vent en popa per aquella afortunada empresa.

L' única obra que s' ha posat en escena, nova en aquellas taulas, es la titulada: *Luis el tumbón ó el despacho de huevos frescos*, de la qual tantas representacions van donarse al *Tivoli*, durant l' última temporada d' estiu.

Y á pesar de tot, los ous de la botiga de *Luis el tumbón* continúan sent frescos y com á frescos los paga y 'ls admet lo públich numerós que freqüenta l' *Eldorado*.

GAYARRE.

La companyia italiana ha posat *Il Vice-almiraglio*, qu' es una de las operetas qu' executa ab més ajust y en lo desempenyo de la qual recull més nutrits aplausos.

A benefici de 'n Grossi, aquest actor, qu' es l' amo de las riallas del públich, desempenyá un xistós monólech que per ell escrigué expressament en Molas y Casas, ab lo títol de *Aquí estoy yo*.

En Grossi es de la pasta dels actors flexibles, y per aquest motiu no li es gens difícil representar en espanyol.

CALVO Y VICO.

Demá comensan ab *D. Alvaro ó la fuerza del sino*.

¡Bona sort!

N. N. N.

CARTA DE PARIS.

Paris, 14 de octubre.

Aymat amich Llimoner:
no m' ha més, faig la maleta,
y cap á Espanya de pet!
¡Ditxós París! ni voldria
sentirne parlar may més!
Quant y quant gran es, ¡dimontri
si n' hi ha de moviment!
(¡y qué aviat fugen los quartos
de las mans dels forasters!)
¡Vols estarte en una fonda
que siga un xiquet decent?
doncas amaneix un duro
per dormi', y no digas res,
l' esmorsá apart, dos pessetas;
lo dinar, setze ralets;
y si al vespre vols pendre algo
sempre 'n puja vuit ó deu.
Dona propina al que escombra,
al que frega 'ls plats també,

à la raspa, à la portera,
 que si no, ¡ja estás ben fresch!
 ¿Probas de pujà al tranvia?
 donchs son trenta *sentiments*.
 ¿Desitjas agafà una cotxe?
 ¡Aixó sí qu' es baratet!
 sols val vuit ralets per hora,
 una friolera, res,
 obra tu sol la portella,
 que 'l cotxero, com un *rey*,
 no baixa pas del pescante
 ni que passi 'l *rey* mateix!
 ¿Al café? ¡ca! ni pensarhi,
 tot just hi posas los peus,
 una sangonera ròssa
 com un fil d' or y ulls de cel,
 se t' encaixona à la taula,
 lo més car del café pren...
 y després, paga, qu' es... dona,
 ¡es debil y ho tens de fer!
 Miras pèl carré una mossa
 y pataf, ja 't fa l' ullet.
 ¿Surts à donà un vol al vespre?
 ¡Alló es tragí, fill de Dèu!
 Carruatjes amunt y avall
 tranvias à tort y à dret,
 carros à dreta y à esquerra!...
 La resolució ja hi pres:
 faig al moment la maleta
 y cap à Espanya de pet:
 ¡Ja m' anyoro de la Rambla!
 allí sí que s' hi está bè,
 donas un vol à la una
 de la nit, y sols hi veus
 quatre cómichs sens contracta,
 sis pintors sense taller,
 dos poetas sense lira,
 unas donas sense res,
 un poltich de *boquilla*,
 un polissón que no hi veu
 y quatre fanals encesos
 si 'l vent no n' ha apagat tres.
 En fi, amich, fins à la vista,
 disposa de ton sincer
 company, *Baldiri Bolados*.
 Per la copia:

A. LLIMONER.

La famosa *conjura* està *conjurada*.
 No podia succehir altra cosa. Los fusionistas
 que forman part de la corporació municipal, lo
 mateix que algún element republicà, sols obehint
 à un excés d' escrupulositat legal ván guardar
 l' actitut equivocada del dimars de la senmana pas-
 sada. No podian ser conjurats en totas la sèvas
 conseqüèncias los que al constituhirse 'l nou
 Ajuntament sigueren los primers en proposar la
 supressió de las inspeccions, delegacions y gan-
 gas qu' eran de costum en aquella casa.
 Per tal motiu, la majoria, considerant que lo
 que abunda no danya, no ha tingut cap reparo
 en acceptar la formalitat proposada per ells, ab
 lo qual s' ha enrobustit més y més la bona armo-
 nia entre tots los amants de portar l' adminis-
 tració municipal pèls rumbos de la moralitat y
 de la decencia.

LA CONJURA CONJURADA.

—Vaja ¿que no segueix, Sr. Rufart?
 —Ay, noys, que anéu lluny d' oscas.
 —Donchs ¿y la conjura?
 —Jo no conech mes conjura que 'l compliment de la
 lley y la supressió de las gangas.

Cada dia se 'n descubreixen de novas.
 L' últim descobriment consisteix en una mina
 d' entrada y un' altra de sortida, que, comuni-
 cantse ab la claveguera permetia 'l matuteig per
 sota terra.
 Los dos trossos de mina estavan provistos de
 rails sistema Decauville y wagonetas.
 Ja es tot lo que pot imaginar l' ingeni fecundo
 dels matuters.
 Ells sí que podian dir:—Alsa, noys, que aixó
 será una *mina*.
 Afortunadament, al poch temps d' estar cons-
 truhida, se 'ls ha descubert, y ab motiu de aquest
 descobriment se 'ls ha estroncat *lo filó*.

¿Y qué dirém de aquells que havian convertit
 la presó en un centro de falsificacions y negocis
 fraudulents?

Entre altres medis de que 's vallan pera treure
 diners dels incautes, s' hi conta 'l de fer passar
 bitllets de banch bons per falsos.

¿A vostés los estranya 'l sistema? Donchs es
 molt senzill.

Per un procediment quimich borrarvan una de
 las caras del bitlet. A continuació se 'n anavan
 à trobar à algú dels molts que tenen gana y que
 no reparan en escrupols per satisfacerla, y li deyan:

—Tenim montada una falsificació de bitllets de

banch, y 'ns surten tan bé, que 's confonen ab los bons. O si no mira.

Y li ensenyavan lo bitllet inpressols de una cara.

—Ara, afegian, es qüestió sols de imprimir la cara que falta. Teniam ja la planya apunt; pero un pillet se l' ha emportada al extranger. ¿Vols deixarnos diners per ferne un' altra? Si 'ns los deixas, anirás á la part, ja veus que 'l negoci es segur.

Y aixís trobavan socios poch escrupulosos que ab l' afany de anar á la part, quedavan *partits* pèl mitj.

Lo centro de aquests falsificadors estava domiciliat en la presó de Barcelona.

Y encare dirán que la presó de Barcelona es estreta, y que 'ls presos apenas hi caben.

No solsament hi caben los presos, sino qu' encare 'ls queda espay pera montarhi industrias tan curiosas com aqueixa, que tot justara fá poch acaba de descobrirse.

Lo temps ha cambiat.

Los núvols, com si no hi siguessen á temps, deixan caure aquests dias, la pluja que guardavan feya molt temps.

La frasse catalana: «plou á bots y á barrals» se compleix al péu de la lletra.

Mentres tant lo mar s' alborota, y durant horas y més horas s' esta jugant á saltá y pará ab las escolleras y 'ls molls de nostre port. Una dansa de barcos de totas midas y tamanyos, respon als acorts desentonats del temporal que brama.

A dintre de Barcelona l' ayguat vá deixarse sentir principalment en los barris baixos, quals botigas van quedar completament inundadas.

Ja havia qui pensava ab los horrors de Consuegra.

No es aixó lo que fá més por, sino 'l considerar que 'ls conservadors ocupan lo poder, qu' es sempre quan succeixen totas aqueixas calamitats.

Un detall del judici oral que s' está celebrant ab motiu del crim del carrer dels Banys.

Es sabut que Peinador fa versos. Lo president, mostrantli algunas poesias que figuran en lo procés, li diu:

—Vosté conservaria ab molt cuydado las composicions ¿veritat?

Y Peinador respon ab molta ingenuitat:

—No pas ab molt cuydado, com ho demostra 'l paper aqueix, qu' está bon xich rebregat.

Un periódich castellá, que surt y 's reparteix gratis á Barcelona, dedica, en son últim número, una columna entera á atacar ab molta gracia (!) un articlet del nostre company de redacció A. March, publicat fa prop d' un any.

Si se 'n recorda y está d' humor per ferho, diu lo nostre amich que *dintre de dotze mesos* veurá de contestar al periódich en qüestió.

Mossén Collell, desde *La veu de Catalunya* dona una embestida de las sévas als que després de més de vint anys tenen los llibres que componian la copiosa biblioteca del Seminari Conciliar, en complert abandono, sense colocar, mal encaixonats y á mercé de las arnas y de las ratas.

Al contemplar lo magnífich edifici del Seminari y pensar que la biblioteca, per dessidia dels encarregats d' aquell establiment, tal vegada s' está pudrint, no podém menos de proferir aquella irónica frasse castellana:

—«Dios te dé fortuna, hijo, que el saber poco te vale.»

Ja es la segona vegada que succeheix.

Un timador se 'n va de dret á un individu ab cara de pagés, propositli 'l negoci dels fulls de diari simulant bitllets de banch.

Y l' individu ab cara de pagés lo deixa explicar, y á lo millor de sas explicacions, l' agafa pèl ganyot y 'l porta á la presó.

Perque es de saber que 'l tal individu ab ea-

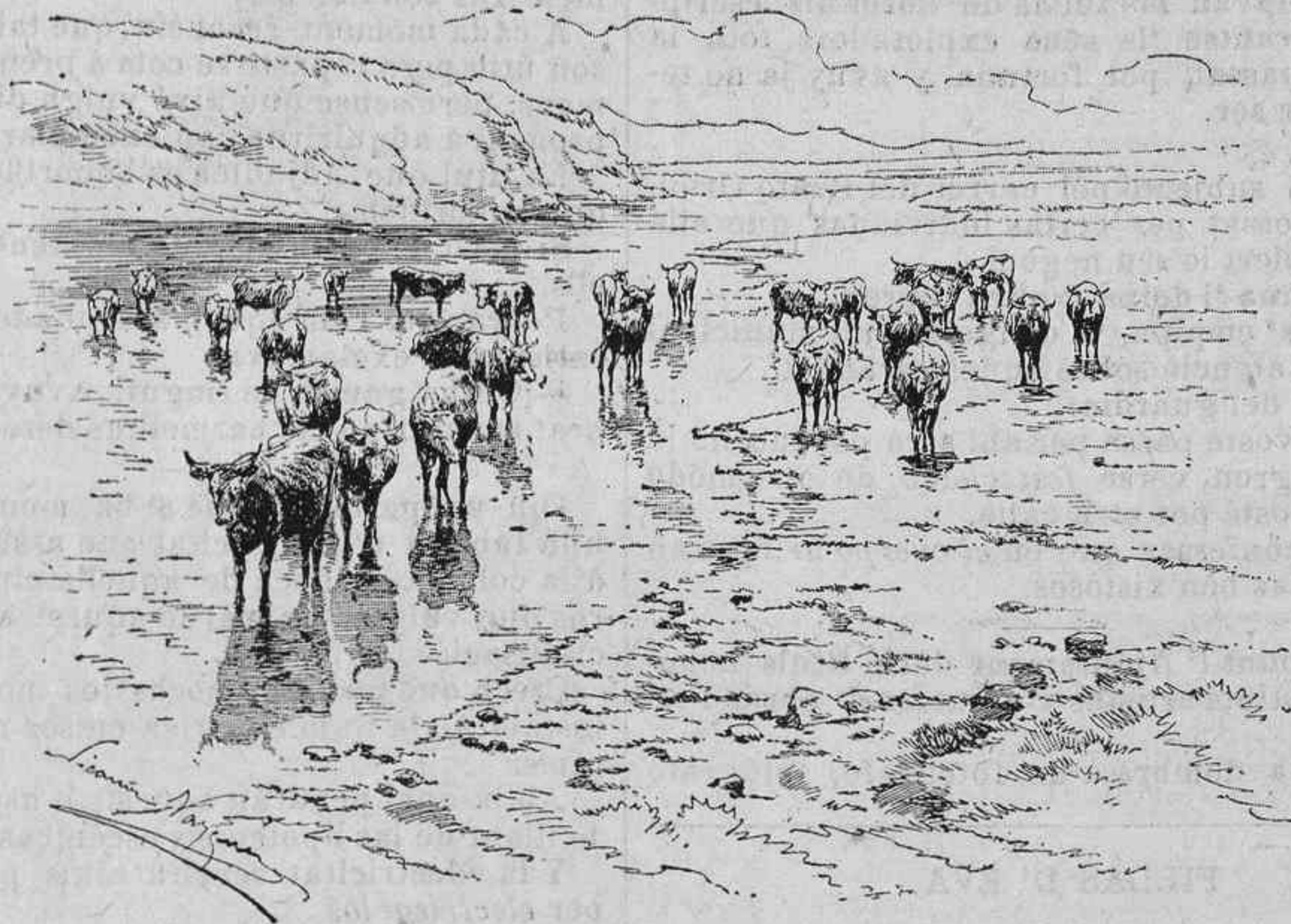
LO DIFUNT DE CADA ANY.

Un mort que may l' enterrarán.

CARN FRESCA.

(DEL NATURAL.)

¡Qué bonichs, qué quiets, qué mansos!
 ¿t' agradan, lector?—¡Ja ho crech!
 Si ara aquí hi hagués patatas,
 desseguida ¡quin biftech!

ra de pagés, era un mosso de la Esquadra com un Sant Pau.

Un anunci que figurava 'l diumenje passat en la primera plana del *Diluvi* en la secció de reclams:

«PEPITA (y l' apellido) (a) *La buscatera* de Sabadell, participa á su numerosa clientela que trasladó su domicilio de la calle de (Tal) número (Quants) á la calle de (Tal) número (Quants).—
 LA FAMILIAR.»

Creym que al periódich de la Plassa Real li passaria despercebut un anunci de aqueixa naturalesa. Y fins aixís es extrany que sabent ell tantas cosas, ignori que la tal Pepita es la mestressa de una casa de aquellas que sols tenen dret de figurar en los registres de la higiene especial, y no en cap publicació que s' estimi.

Durant lo temporal del diumenje, vibravan ab só sinistre 'ls fil-ferros del teléfono que van extentse per tot Barcelona com una inmensa trenyina.

Un poeta amich meu va comensar á escriure una composició, quals primers versos diuhen aixís:

Los elements esbojarrats
 braman ab ira;
 lo temporal va pèls terrats
 polsant la lira.

Aquí va parar. L' amohinós soroll dels fils telefónichs que havia comensat per excitar la seva imaginació, acabá per produhirli una terrible migranya.

La comedia de D. Joseph Feliu y Codina, titulada *Un libro viejo*, estrenada en lo *Teatro de*

la *Comedia* de Madrit, ha tingut molt bon éxit y s' aguanta qu' es un gust en los cartells.

Tots los periódichs s' ocupan d' ella ab elogi, encomiant á una l' exquisida forma literaria qu' en ella campeja.

Celebrém de tot cor que siga precisament un escriptor catalá qui haja donat una llissó de cultura y propietat de llenguatje castellá á molts dels autors de aquella, que 's guanyan la vida destrossantlo.

Vingam aquí Sr. *Teatro Catalá*, y permétim que li diga una cosa.

Al dirigirli l' altre dia una amistosa advertencia sobre las bases del certámen, en virtud de las quals, se proposa premiar las millors produccions que 's presentin á concurs ab una cantitat relativament insignificant, que ha de quedar de sobras compensada (si las obras valen alguna cosa) ab la meytat dels drets de representació que 's reserva vosté per espay d' un any, no 'm creya, ab tota franquesa, que 's disparés com se dispara.

Dir que nosaltres pensém ab los diners, quan en realitat es vosté qui hi pensa, trobo qu' es un cárrech que podia molt bè abstenirse d' estamparlo y guardarse'l per vosté mateix.

* * *

Are, sobre si 'ls autors dramátichs han de saber ó no de treure comptes, com tot fill de vehí, no es, al meu entendre, una exigencia tant fora de rahó, desde 'l punt que de aquesta ciencia práctica aplicada al negoci teatral ne sab tot-hom: desde las empresas fins als periódichs que anuncian certámens, reservantse durant lo primer any de la explotació de una obra, la meytat dels drets de representació.

¿Y donchs qué s' ha figurat? ¿Creu vosté que 'ls autors dramàtics viuen del ayre del cel?

Los temps aquells en que de una racció d' estofat se donavan las fullas de llorer als escriptors, reservantse 'ls seus explotadors tota la carn, han passat, per fortuna, y avuy ja no tenen rahó de ser.

Passa un subjecte pèl carrer del Beato Oriol, y 's veu acozzat per certas individuals que allà tenen establert lo seu negoci.

Quan l' una 'l deixa l' altra 'l pren.

L' home s' empipa, 's dirigeix á un municipal y li crida l' atenció sobre aquell escàndol.

Resposta del guardia:

—Quan vosté passa per ahí serà porque no le sabrá tan greu verse *festechado*; de otro modo ya aniria vosté por otra calle.

Hem de confessar que en *el cuerpo* hi figuran uns guardias bèn xistosos.

A cada punt l' Ajuntament dóna títuls honorífichs á distints artistas y á autors d' obras literarias.

L' un dia nombra á un fotógrafo, fotógrafo

FILLAS D' EVA.

Reprod. d' una «Fotografía Colón».
F. Casenave.—Alcalá, 4, Madrid.

Mlle. GERALDINE.

Guapíssima artista acrobata que, segons la premsa ha dit, está fent tornar tarumbas als gomosos de Madrid.

del Ajuntament; pero sense que aquest títul impliqui cap prerrogativa.

Un altre dia nombra á un escultor, tallista ab idénticas condicions.

A cada moment reconeix que tal ó qual llibre son útils pera repartirse com á premis en los exámens; pero sense que aixó vulga dir que 's comprometí á adquirirne cap exemplar.

Lo títul que adjudica es honorífich; y res més que honorífich.

Si aixó 'ls basta als que l' obtenen, millor per ells.

Podrán fer com aquell ataconador, que plé de satisfacció exclamava:

—¡Quina ganga he tingut! Avuy m' han nombrat sabater de las carmelitas descalzas.

Diu un periódich que s' ha montat á Tànger una fàbrica d' electricitat que assurtirá de llum á la colonia europea de aquella ciutat y als moros que vulgan fer us de aquest adelanto de la civilisació.

Crech que no serán pochs los moros ríchs que instalarán la llum eléctrica en sos respectius harems.

Ab la qual pendrán aquests l' aspecte vistós y brillant de las apoteosis escénicas.

Y la electricitat servirà aixís per una cosa: per *electrizarlos*.

Un diálech conjugal:

—Vamos á veure—diu lo marit ab cert despego—¿per quin motiu t' has de posar al cap los cabells de un' altra dona?

—Per la senzilla rahó—respon ab gran dulçura la muller—que tú portas á las mans la pell de un altre animal.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO.

1. XARADA.—*Pes-ca-te-ri-a*.
2. ANAGRAMA.—*Tros-Sort*.
3. TRENCA-CLOSCAS.—*Montesión*.
4. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Filomena*.
5. GEROGLÍFICH.—*Per rosaris las beatas*.

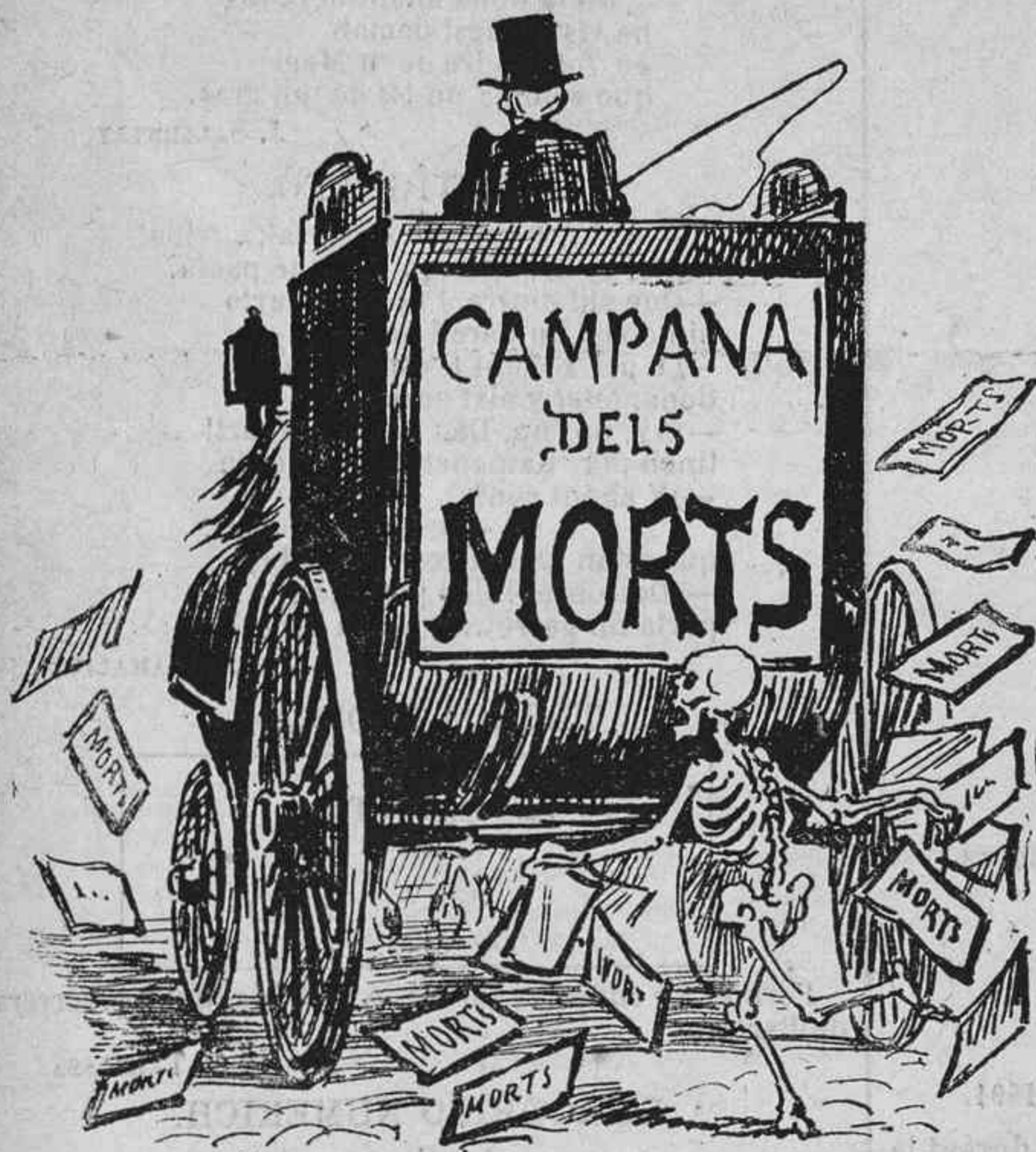
XARADAS.

I.

DIÁLECH

—¿Qué ha passat, donya Total, que de negre va vestida?
Aquesta cara afligida indica que tè algún mal.

LÓPEZ-EDITOR. Llibreria Espanyola. Rambla del Mitj, número 20, Barcelona.—Correu-Apartat, N.º 2.

DEMÀ DISSAPTE
día 31 de Octubre

LO POPULAR SENMANARI

LA
Campana de Gracia

PUBLICARÁ

GRAN NÚMERO EXTRAORDINARI

dedicat á la festa dels

MORTS.

Espléndidas láminas, dibuixos fúnebres y vistas de la catástrofe de Consuegra.

8 planas de ilustració y text, degudas á reputats artistas y distingits literats.

Apesar de tanta esplendidés lo preü será de

¡¡ 10 céntims de pesseta !!

DON JUAN TENORIO

DRAMA DE

D. JOSÉ ZORRILLA

Precio: 2 pesetas.

EL NUEVO TENORIO

DRAMA DE LOS MALOGRADOS

JOAQUÍN M.ª BARTRINA y ROSENDO ARÚS Y ARDERIU

Precio: 2 pesetas.

EN JOANET Y EN LLUISET

Parodia de DON JUAN TENORIO

Empescada per SANALL Y SERRA

ab dibuixos de GOMEZ SOLER. Preu 2 rals.

PEQUEÑECES...

POR EL

P. LUIS COLOMA

4.ª edición

Dos tomos á la rústica, Ptas. 3. Eneuader-
nados en tela, Ptas. 5.

UN LIBRO FUNESTO

(Pequeñeces... del P. Coloma)

POR MARTÍNEZ BARRIONUEVO

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

Marido y Mujer. Por el conde Luis Tolstoy. Ptas. 3

Salpicón. Por Mariano Cavia. Un tomo. Ptas. 3

Noveinta y tres. Por Victor Hugo 3 tomos, Ptas. 9

Folletos literarios

Un discurso. Por Clarín. Ptas. 4

¡¡¡Alerta!!!

Está en prensa l'
aconteixemen artís-
tich y literari, ó siga

L' ALMANACH

DE

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

Ilustració dels principals
pintors y dibuixants.

Text dels mes reputats es-
criptors cataláns.

NOTA. Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu. ó bé en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém de extravios, no remetent además 3 rals pèl certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

—Ja ho veu, Quima, duch *segona*
hu la roba y també al cor.
 He perdut un gran tresor
 al perdre semblant persona.
 —¿Qui s' ha mort?

—La mèva mare.
 —¡Ay, pobre senyora Marta,
 una dona tan *tres-quarta!*...

¿Y lo pobre del seu pare?
 —Son pesar no tè *tercera*.
 tot lo dia está plorant
 y es son desconsol tan gran
 que ab res del món *tres-primera*.

—Ja que parlém de difunts:
 ¿sab quí va morir de part?
 —Qué sé jo...

—La *prima-quart*,
 qu' era filla del Anfrúns...
 —Ah, sí, ja hi caich; de moment
 no 'm recordava.

—Donchs, sí,
 la pobreta va morí,
 causant á tots sentiment.
 —Tot lo del món son desgracias.

—Ja pot dirho, sí, senyora.
 —Passiho bè, que passa l' hora.
 —No s' hi cansi.

—Moltas gracias.

XANIGOTS.

II.

EPITAFI.

Aquí descansa en santa *prima-segona*

D. TOTAL Cosprim y Carcasech,

que morí 'l dia *quart-dos* de setembre de 1891.

Fou un bon mestre d' estudi, y encare que durant la
 seva vida tractá sempre ab gent de *dos-prima* y doná
 probas de no ser cap *hu-quart tres*, baixá á la tomba sen-
 se haverse vist may tip de *primera*.

Se suplica á las personas piadosas se servescan enco-
 menar la seva ánima á Dèu, ja que foren tants los que
 etjegaren lo seu cos al diable.

R. I. P.

J. Usón.

PEL SEU DIFUNT.

—Veig que aquest any las coronas
 son caras en gran manera...
 al fi n' hauré de comprar
 alguna de venturera.

MUDANSA.

Ab la dona anant del bras
 he vist aquest dematí
 en *Tot* gendre de 'n Magí
 que sembla un *tot* de tan gras.

J. SALLENTAY.

ACENTÍGRAFO.

—¡Ay!... Ramonet... ¡cuyta!... ¡vinal!
 —¡Ból y ara, pro qu' es, qué passa?
 —Que allí dintre 'l nostre quarto
 hi he vist un parell de ratas.
 —¿Y per xó tant t' esparveras?
 dona, *total* y així acabas.
 —¡Ay, no, no, Dèu me 'n reguart!
 tinch pór, Ramonet, m' espantan.
 —¿Y ahónt son?

—Dessobre el *total*,
 qu' están jugant com dos sabias.
 —¿Dessobre 'l llit? ¡redimoni!
 porta un garrot... ¡¡quina barrall!

J. ALAMALIV.

TRENCA-CLOSCAS.

ANA FERRÁN TUBÓS.

SEGOVIA.

Formar ab aquestas lletras lo nom de quatre carrers
 de Barcelona.

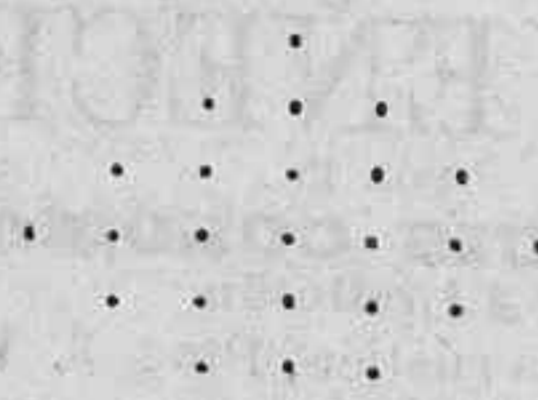
UN DE TARRASSA.

LOGOGRIFO NUMERICH.

- 1.—Consonant.
- 1 5 —Nota musical.
- 1 2 8 —Prenda de militar.
- 1 5 4 8 —Poble catalá.
- 7 1 6 5 8.— " " "
- 6 7 1 1 2 8.—Carrer de Barcelona.
- 6 2 1 6 2 8 7.—Poble catalá.
- 1 2 3 4 5 6 7 8.— " " "
- 6 7 1 1 7 8 7.— " " "
- 6 5 1 5 8 7.—Nom de dona.
- 1 2 8 5 1.— " " "
- 1 7 6 7.—Animal.
- 1 5 6.—Prenda de dona.
- 2 1.—Mineral.
- 3.—Consonant.

CINTET BARRERA Y CARGOL.

ROMBO.

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Se-
 gona: part de colom.—Tercera: nom de dona.—Quarta:
 una fruyta.—Quinta: un carrer de Madrit.—Sexta: nom
 de dona.—Séptima: vocal.

PACO.

GEROGLÍFICH.

∴
 +
 K r I
 +
 N I O O

ABAD-AL.

BARCELONA:

Imprenta de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 24 y 23.